

het vennootschappelijk belang dan heeft de alimentatierechter weinig ruimte om af te wijken van dit marktconforme salaris. Uit de onderhavige uitspraak blijkt dat de man het hof de juiste bescheiden en informatie verstrekt heeft om te kunnen concluderen dat een aanpassing van het marktconforme salaris niet aan de orde is.

Dat wil zeggen: niet alleen de jaarstukken van de vennootschap over de afgelopen drie jaren, maar ook een kasstroomoverzicht, waaruit onder meer de vrije kasstroom blijkt én een prognose over het in het volgende jaar te behalen resultaat van de onderneming.

Stukken, die mr. Labohm in zijn artikel in *EB* 2014/73 eveneens op een rij zet.

Dat de man zijn huiswerk heeft gedaan, lijkt hem het voordeel op te leveren in deze zaak.

Waarom de vrouw niet geopteerd heeft te betogen dat de man dividend zou kunnen uitkeren is niet duidelijk. Dat zij niet ingegaan is op de derde manier die A-G Keus beschreven heeft, valt op zich te begrijpen. A-G Keus haalt immers direct een streep door genoemde manier 3. Hij wijst op de dwingendrechtelijke bepalingen van boek 2 BW en daarmee op het feit dat de dga niet vrijelijk over de winst van de vennootschap kan beschikken. Mr. Labohm geeft in zijn artikel 'Alimentatierekenen voor de ondernemer nu en in de toekomst' (*EB* 2016/44) ook aan dat deze manier te ver gaat en wijst eveneens op het dwingend recht.

Dit dwingendrechtelijke aspect komt ook terug bij de mogelijkheid om bij het bepalen van de draagkracht van de ondernemer rekening te houden met een mogelijke dividenduitkering.

Dividend kan niet zomaar uitgekeerd worden. Dit is alleen mogelijk voor zover het vermogen de wettelijke en statutaire reserves overstijgt (art. 2:216 lid 1 BW) en een besluit tot uitkering door het bestuur is goedgekeurd (lid 2). Goedkeuring wordt onthouden als na uitkering de opeisbare schulden niet kunnen worden betaald. Met andere woorden: door het doen van een dividenduitkering mag de continuïteit van de onderneming niet in gevaar worden gebracht. Lid 3 ziet dan tot slot op de bestuursaansprakelijkheid. Allemaal aspecten waar familierechtadvocaten zich van bewust moeten zijn, zo wordt door mr. Labohm telkenmale benadrukt, of zij nu de alimentatieplichtigen of -gerechtigde bijstaan.

Of in de onderhavige zaak dividend uitbetaald had kunnen worden, is natuurlijk de vraag. Misschien had dit wel tot enige verhoging (en dus geen € 20.000,=) geleid van het totaal inkomen van de ondernemer.

Tot slot nog twee opmerkingen.

1. In de zaak speelde ook mee dat de vermogensrechtelijke afwikkeling niet was afgewikkeld. Mr. A. Roelvink-Verhoeff vroeg in haar artikel 'Alimentatie en de ondernemer: de verhouding tussen winst, kasstromen en draagkracht' in *EB* 2012/11 ook al aandacht voor het aspect onder punt 7. In de Hoge Raad-uitspraak van 6 juni 2014 komt dit punt eveneens naar voren. De moeite waard om je ook daar in te verdiepen!

2. Het heeft mij bevreemd dat de vrouw als eerste ingangsdatum van de alimentatieverplichting in hoger beroep wilde uitgaan van de datum beschikking van het hof. De echtscheiding is immers op 6 juni 2016 ingeschreven, zodat alsdan al partneralimentatie verschuldigd zou zijn. Een gunstige voorlopige voorziening?

A.H. van Haga
ScheerSanders Advocaten

50

Gerechtshof 's-Hertogenbosch
10 januari 2017, nr. 200.186.462/1
ECLI:NL:GHSHE:2017:40
(mr. Meulenbroek, mr. Milar, mr. Stienissen)
Noot I.K. Decupere

Vordering tot verdeling. Processueel ondeelbare rechtsverhouding. Eerste aanleg/hoger beroep. Betrokkenheid alle deelgenoten. Niet-ontvankelijkheid.

In de onderhavige verdelingsprocedure is één deelgenoot door appellant niet in de procedure in hoger beroep betrokken. Het hof benoemt de aard van de rechtsverhouding tussen de deelgenoten en buigt zich over met name de vraag welke – procesrechtelijke – consequentie het niet betrekken van één of meerdere deelgenoten in een dergelijke procedure in hoger beroep met zich mee brengt.

[Rv art. 118; BW art. 3:185]

De kern van het geschil betreft hier de (wijze van) verdeling van een tot een legaat behorend perceel landbouwgrond onder drie broers-legatarissen, die allen deelgenoten zijn in de bijzondere gemeenschap tot afgifte van het legaat aan hen.

In een eerdere procedure is de overdracht van het aandeel van de zus-deelgenoot in die gemeenschap vastgesteld, zodat haar deelgenootschap is geëindigd.

Eén broer die zich met de in eerste aanleg door de rechtbank vastgestelde (wijze van) verdeling niet kon verenigen, heeft appel ingesteld, en daarbij slechts een van zijn twee broers-deelgenoten in de procedure betrokken.

Het hof stelt voorop zijn – overigens door partijen niet bestreden – oordeel dat in casu sprake is van een vordering tot verdeling, waarbij alle deelgenoten in de procedure moeten worden betrokken. Een en ander geldt zowel voor de procedure in eerste aanleg, als voor de procedure in hoger beroep. Het hof overweegt voorts dat, nu in casu sprake is van een tussen vier broers bestaande processueel ondeelbare rechtsverhouding en daarover door een van de broers als eiser tegen de andere drie broers als gedaagden wordt geprocedeerd, de omstandigheid dat het appel door de eiser/appellant ten aanzien van een van de gedaagden/geïntimeerden niet of te laat is ingesteld, meebrengt dat conform vaste rechtspraak ook het appel tegen de andere gedaagden/geïntimeerden niet-ontvankelijk moet worden geacht.

[appellant],
wonende te [woonplaats],
appellant,
advocaat: mr. P.A.M. van der Hoef te Venray,
tegen

1. [geïntimeerde 1],
wonende te [woonplaats],
2. [geïntimeerde 2],
wonende te [woonplaats],
geïntimeerden,

advocaat: mr. A. van Dijk te Nijmegen,
op het bij exploit van dagvaarding van 11 februari 2016 ingeleide hoger beroep van de door de rechtbank Oost-Brabant, zittingsplaats 's-Hertogenbosch, gewezen vonnissen van 19 november

2014, 4 maart 2015 en 25 november 2015 tussen appellant als eiser in conventie, verweerder in reconventie en geïntimeerden als gedaagden in conventie, alsmede [bewindvoerder 1] en [bewindvoerder 2] in hun hoedanigheid van bewindvoerders van [broer 2] als gedaagden in conventie, eiseressen in reconventie.

Hof:

1 Het geding in eerste aanleg (zaak-/rolnummer C/01/262220/HA ZA 13-308)

Voor het geding in eerste aanleg verwijst het hof naar voormelde vonnissen en naar de daaraan voorafgaande tussenvonnissen van 24 juli 2013, 12 maart 2014 en 25 juni 2014.

2 Het geding in hoger beroep

Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding in hoger beroep van 11 februari 2016;
- de memorie van grieven van appellant van 12 april 2016;
- de memorie van antwoord geïntimeerden van 24 mei 2016 met een producties.

Partijen hebben arrest gevraagd. Het hof doet recht op bovenvermelde stukken en de stukken van de eerste aanleg.

3 De gronden van het hoger beroep

Voor de inhoud van de grieven verwijst het hof naar de memorie van grieven.

4. De beoordeling

4.1 Het gaat in deze zaak om het volgende. Partijen zijn broers van elkaar. Samen met hun zus [zus] en hun broers [broer 1] en [broer 2] zijn zij gerechtigd tot een legaat van hun tante [legataris] die op 25 juli 2003 is overleden. Hiertoe behoort een perceel landbouwgrond aan de [adres] te [plaats] dat aan appellant is verpacht. Over de afgifte van het legaat en de verdeling ervan zijn tussen de legatarissen geschillen gerezen die onder meer hebben geleid tot een procedure die is geëindigd met het arrest van dit hof van 8 januari 2013 (ECLI:NL:GHSHE:2013:BY8210). Hierin waren de zus en de broers met uitzondering van [broer 2] partij. In die procedure is ervan uitgegaan dat [zus] haar aandeel in de gemeenschap tot afgifte van het legaat heeft overgedragen aan geïntimeerden en dat [broer 1] en [broer 2] hun aandelen hebben overgedragen aan appellant. In de onderhavige procedure gaat het (opnieuw) om de wijze waarop het perceel moet worden verdeeld. Daartoe heeft appellant in eerste aanleg (alleen) geïntimeerden in rechte betrokken.

4.2 Bij tussenvonnis van 24 juli 2013 heeft de rechtbank een comparitie van partijen bepaald. Deze heeft op 6 december 2013 plaatsgevonden.

Bij tussenvonnis van 12 maart 2013 heeft de rechtbank vastgesteld dat appellant zijn zus [zus] en zijn broer [broer 1] niet in de onderhavige procedure behoefde te betrekken omdat de overdracht van hun aandelen in de gemeenschap tot afgifte van het legaat door de eerdere procedure, waarin zij partij waren, vast staat (r.o. 4.5). Dat geldt niet voor [broer 2], aangezien hij in die procedure geen partij was en in de onderhavige procedure niet is gesteld dat hij zijn aandeel heeft overgedragen. Hij had hierin betrokken moeten worden, aangezien de vordering tot verdeling een materiële rechtsverhouding van de deelgenoten betreft waarbij het rechtens noodzakelijk is dat een beslissing daarover ten aanzien van alle deelgenoten hetzelfde luidt, aldus de rechtbank (r.o. 4.6). Appellant is in de gelegenheid gesteld [broer 2] op de voet van artikel 118 Rv in het geding op te roepen.

Appellant heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt, waarop [broer 2] in het geding is verschenen en een reconventionele

vordering heeft ingesteld. Bij tussenvonnis van 25 juni 2014 heeft de rechtbank opnieuw een comparitie van partijen bepaald die op 17 oktober 2014 heeft plaatsgevonden. Daarbij is [bewindvoerder 1] als bewindvoerder van [broer 2] opgetreden. Bij de daarop volgende tussenvonnissen van 19 november 2014 en 4 maart 2015 heeft de rechtbank de verdeling van de gemeenschap tot afgifte van het legaat tussen de vier deelgenoten verder behandeld en bij eindvonnis van 25 november 2015 aldus vastgesteld, samengevat, dat na afgifte van het legaat aan [broer 2] een bepaald gedeelte van het perceel wordt toebedeeld en aan geïntimeerden de rest van het perceel waarbij geïntimeerden uit hoofde van overbedeling een bepaald bedrag aan appellant dienden te voldoen. Met deze uitkomst kan appellant zich niet verenigen, zodat hij in hoger beroep is gekomen.

4.3 Door partijen is niet bestreden dat in dit geval sprake is van een vordering tot verdeling waarbij alle deelgenoten in de procedure betrokken dienen te worden, zoals de rechtbank in het tussenvonnis van 12 maart 2013 heeft vastgesteld. Dat geldt niet alleen voor de procedure in eerste aanleg maar eveneens voor het hoger beroep. Appellant heeft evenwel [broer 2] niet in dit hoger beroep betrokken. Hij heeft dit doelbewust nagelaten met als verklaring dat hij het voor zijn broer erg vervelend vond dat hij in de procedure werd betrokken en dat appellant hem verdere kosten wilde besparen. Voor zover de uitspraak van de rechtbank [broer 2] betreft, accepteert hij deze.

Volgens geïntimeerden dient appellant niet-ontvankelijk verklaard te worden nu hij heeft nagelaten ook [broer 2] in het hoger beroep te betrekken.

4.4 Geïntimeerden hebben hier gelijk in. Het hof overweegt hierover het volgende. Indien, zoals in dit geval, tussen vier personen sprake is van een processueel ondeelbare rechtsverhouding (een rechtsverhouding ten aanzien waarvan het rechtens noodzakelijk is dat de beslissing ten aanzien van alle betrokkenen in dezelfde zin luidt) en daarover door een van de personen als eiser tegen de andere drie betrokkenen als gedaagden wordt geprocedeerd, brengt de omstandigheid dat het hoger beroep door de eiser/appellant ten aanzien van één van die gedaagden/geïntimeerden niet of te laat is ingesteld, mee dat ook het hoger beroep tegen de andere gedaagden/geïntimeerden niet-ontvankelijk moet worden geacht. Dit is vaste rechtspraak, zodat dit oordeel voor appellant niet als een verrassingsbeslissing kan komen en het niet noodzakelijk is hem in de gelegenheid te stellen zich hierover nader uit te laten. Ten aanzien van (de bewindvoerders van) [broer 2] is de appeltermijn inmiddels verstreken zodat het niet mogelijk is hem alsnog in dit hoger beroep te betrekken. De consequentie hiervan is dat appellant (reeds om deze reden) niet-ontvankelijk wordt verklaard in zijn hoger beroep tegen de tussenvonnissen van 19 november 2014 en 4 maart 2015 en het eindvonnis van 25 november 2015.

4.5 Dit resultaat brengt mee dat het hof ondanks de familiere relatie van partijen de proceskosten tussen hen niet zal compenseren maar appellant zal veroordelen in de kosten van het hoger beroep.

5 De uitspraak

Het hof:

verklaart appellant niet-ontvankelijk in zijn hoger beroep tegen de tussenvonnissen van 19 november 2014 en 4 maart 2015 en het eindvonnis van 25 november 2015;

veroordeelt appellant in de kosten van het geding in hoger beroep, tot op deze uitspraak aan de zijde van geïntimeerden begroot op € 314,= aan vast recht en op € 894,= aan salaris advocaat;

verklaart deze proceskostenveroordeling uitvoerbaar bij voorraad.

NOOT

De afgelopen jaren blijven procedures over erfrechtelijke kwesties (waaronder de verdeling van een nalatenschap) enorm toenemen. Als erfgenamen/gerechtigden tot een nalatenschap er samen niet uitkomen op welke wijze de nalatenschap moet worden verdeeld, heeft iedere gerechtigde de mogelijkheid om een vordering tot verdeling in te dienen bij de rechtbank.

Alle deelgenoten moeten meewerken aan verdeling en in de (verdelings)procedure worden betrokken

In de erfrechtelijke procespraktijk komt het bij dergelijke (dagvaarding)procedures veelvuldig voor dat niet alle of niet de juiste partijen in de procedure worden betrokken. Dat dit vergaande consequenties kan hebben, blijkt ook weer uit dit recente arrest van het Hof Den Bosch. In de hier te bespreken uitspraak wordt bevestigd dat een wezenlijk aspect en een vereiste voor ontvankelijkheid van de vordering daarbij is dat alle deelgenoten (dus alle erfgenamen, al diegenen die een onverdeeld aandeel hebben in de nalatenschap) in de procedure worden betrokken. Dit in verband met het feit dat bij gerechtigden¹ tot een nalatenschap tussen de deelgenoten sprake is van een processueel ondeelbare rechtsverhouding. Een processueel ondeelbare rechtsverhouding is een rechtsverhouding ten aanzien waarvan het rechtens noodzakelijk is dat de beslissing van de rechter ten aanzien van alle betrokkenen gelijklopend is. In casu is de processueel ondeelbare rechtsverhouding een gemeenschap (nalatenschap). In verdelingszaken vormt deze regel in principe de procesrechtelijke uitwerking van de wettelijke regeling die in boek 3 BW is neergelegd; art. 3:195 BW bepaalt immers dat een verdeling waaraan niet alle deelgenoten (en alle andere personen wier medewerking vereist was, zoals beperkt gerechtigden, bewindvoerders...) hebben deelgenomen, nietig is. De enige uitzondering die daarop in het artikel na het woord "tenzij..." wordt genoemd, is de verdeling die is geschied bij notariële akte. Deze is dan wel nog enkel vernietigbaar op vordering van degene die niet aan de verdeling heeft deelgenomen. Deze rechtsvordering verjaart bovendien door verloop van één jaar nadat de verdeling ter kennis van die persoon is gekomen.

De exceptio plurium litis consortium

Wordt in een verdelingsprocedure ten minste één deelgenoot niet gedagvaard/in de verdelingsprocedure betrokken, dan kan men als gedaagde partij een beroep doen op de zogenoemde 'exceptio plurium litis consortium'. Dit is het procesrechtelijke verweer (let wel het betreft uitdrukkelijk geen *exceptief* verweer, anders dan de Latijnse benaming mogelijk doet vermoeden) tegen een vordering tot verdeling, inhoudende dat niet alle noodzakelijke partijen in het geding zijn betrokken. Letterlijk betekent deze Latijnse term: "uitzondering voor niet alle betrokken partijen". Dit verweer gaat over het noodzakelijk 'strijdgenootschap' in een procedure, waarbij de vraag moet worden gesteld en beantwoord of het rechtens noodzakelijk is dat de beslissing ten aanzien van alle deelgenoten in dezelfde zin luidt.

Aan de bakermat van de rechtspraak over deze procesrechtelijke regel ligt het arrest van de Hoge Raad van 24 december 1982, NJ 1983/370, ECLI:NL:HR:1982:AG4511 (*Erven Schoonbrood*), waar het de vraag naar de geldigheid van een ouderlijke boedelverdeling betrof. In die casus overwoog de Hoge Raad

onder meer: "Een procedure als de onderhavige betreft een geschil over een rechtsverhouding waarover de rechter niet anders kan beslissen dan in een geding waarin alle bij de rechtsverhouding betrokkenen partij zijn, daar het rechtens noodzakelijk is dat de beslissing ten aanzien van allen luidt in dezelfde zin."

Ook als gedaagde moet men dus in de verdelingsprocedure alert zijn; de rechter kan strikt genomen ook wel ambtshalve de niet-ontvankelijkheid uitspreken (zie hierover bijvoorbeeld ook Wendels/Snijders, *Civiel appel*, 3e druk, nr. 104.), maar de betere optie is niet het reële risico te nemen dat de rechter dit niet doet en proactief gebruik te maken van deze procesrechtelijke exceptie, die bij honorering leidt tot niet-ontvankelijkheid van de eiser in zijn vorderingen; een mogelijkheid die geïntimeerden in casu dus met aantoonbaar succes hebben benut.

Deze exceptie/dit verweer moet wel helder onderscheiden worden (hoewel het er weleens mee wordt verward) van het zogenoemde 'ius recursus extensum', ook wel het 'meeliften' genoemd; dat betreft de procesrechtelijke regel die bepaalt dat men in hoger beroep enkel kan opkomen tegen medegedaagden die tevens procespartij in eerste aanleg waren.

Zie in die zin bijvoorbeeld HR 25 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:504.

Niets nieuws onder de zon?

Het Hof Den Bosch dat deze zaak heeft beslecht, heeft zich inmiddels al meermalen geconfronteerd gezien met de rechtsvraag die in casu aan de orde was.

Zo bijvoorbeeld Hof Den Bosch 12 november 2002

(ECLI:NL:GHSHE:2002:AF2001; honorering beroep op *exceptio* voor wat betreft de verdeling van de nalatenschappen/ rechtsverhouding waarbij het rechtens noodzakelijk is dat de beslissing ten aanzien van alle bij die verhouding betrokkenen hetzelfde luidt), Hof Den Bosch 14 november 2006

(ECLI:NL:GHSHE:2006:BA0342; in casu was een beroep op *exceptio* (nog) niet aan de orde en werd aldus niet gehonoreerd) en Hof Den Bosch 15 januari 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BY8622; beroep op *exceptio* gehonoreerd in geschil over nalatenschap).

De boodschap en het verdict die/dat uit deze uitspraken telkenmale duidelijk blijkt, is niet mis te verstaan: indien sprake is van een zodanig processueel ondeelbare rechtsverhouding en/of daarop gegronde vordering dat die aanleiding zou moeten geven tot niet-ontvankelijk verklaring, moeten diegenen ten aanzien waarvan zulks geldt (zoals deelgenoten in een nalatenschap) allen in de (verdelings)procedure worden betrokken op straffe van niet-ontvankelijkheid van eiser in diens vordering.

In zoverre brengen de overwegingen van het hof dus niets aan het licht dat in elk geval de advocaat die zich met regelmaat waagt aan procederen in erfrechtzaken nog niet behoorde te weten.

Wat deze uitspraak van andere gelijkaardige uitspraken onderscheidt en in procesrechtelijke zin optilt naar een hoger kennisniveau, is mijns inziens dat in deze casus expliciet het toch niet onaanzienlijke onderscheid wordt uitgelicht tussen de reikwijdte van een gehonoreerd beroep op de *exceptio plurium litis consortium* in eerste aanleg en in hoger beroep.

In de procedure in eerste aanleg bij de rechtbank kan (dus niet: moet) de rechter immers nog op eigen initiatief (ambtshalve) op de voet van art. 118 Rv aan de eiser de mogelijkheid bieden om een deelgenoot (of meerdere) die eerder niet is gedagvaard alsnog in de procedure te betrekken.

De eiser kan de rechter ook verzoeken om dit ambtshalve te bepalen. Op die manier wordt eiser nog een herstelkans geboden door hem toe te staan dat alsnog derden in het geding worden betrokken. In deze casus heeft de rechter appelland deze gelegenheid ook effectief geboden, en is de betreffende broer alsnog in het geding verschenen.

¹ Gerechtigden tot een nalatenschap zijn bijvoorbeeld in de eerste plaats de erfgenamen, maar ook legatarissen, legitimarissen enzovoort.

Andere voorbeelden van de toepassing van deze herstelmogelijkheid ex art. 118 Rv in de procespraktijk zijn de volgende: HR 5 oktober 2001, ECLI:NL:HR:2001:ZC3665, NJ 2002/410 en HR 15 maart 2013, ECLI:NL:HR:2003:BY7840. In dit laatste arrest ging het om de opdracht aan een advocatenmaatschap waarbij de vraag centraal stond of gedagvaard moest worden op naam van de maatschap of op naam van de individuele maten.

Expliciet kwam hier de bevoegdheid van de rechter naar voren om de niet-gedagvaarde leden van de maatschap in het geding te laten betrekken op grond van art. 118 Rv.

De *exceptio plurium litis consortium* ter zake van het appel zelf ziet op het geval dat één of meer procespartijen van de eerste aanleg geen hoger beroep hebben ingesteld of niet in hoger beroep gedagvaard zijn, terwijl dat volgens geïntimeerde wel had dienen te gebeuren. Is sprake van een processueel ondeelbare rechtsverhouding in de vorm van een gemeenschap, zoals in casu, dan is het in appel, in tegenstelling tot de hiervoor geschetste situatie in eerste aanleg, na het verstrijken van de termijn voor het instellen van hoger beroep (in een verdelingsprocedure bedraagt deze in de regel drie maanden vanaf de datum van het vonnis in eerste aanleg) einde oefening voor appellants: het niet of niet tijdig dagvaarden van een van de deelgenoten leidt dan onherroepelijk tot niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep, ook voor wat betreft het hoger beroep tegen de wél in de procedure betrokken deelgenoten.

Gelegenheid tot herstel op de voet van art. 118 Rv behoort in appel niet meer tot de mogelijkheden. Dat was het spijtige, maar volgens het hof niet verrassende lot dat appellant ten beurt viel in de casus die hier ter beoordeling aan het hof voorlag.

De goedbedoelde overwegingen die appellant nog als excuus voor zijn procesverzuim naar voren bracht (dat hij het voor zijn broer erg vervelend vond dat hij in de procedure werd betrokken en dat hij hem verdere kosten wilde besparen) en de al dan niet oprechtheid daarvan ten spijt, kwamen hem hier duur te staan. Opvallend is dat het ook niet de eerste keer is dat dit hof in gelijke zin over de toepasselijkheid van deze regel in appel besliste; eerder deed het dat al in de hiervoor reeds genoemde uitspraak van 15 januari 2013, een uitspraak uit eigen koker die wellicht behoort tot de niet nader benoemde vaste rechtspraak waarnaar het hof verwijst in rechtsoverweging 4.4. van de onderhavige uitspraak waarin de volgende passage voorkomt:

“... Dit is vaste rechtspraak, zodat dit oordeel voor appellant niet als een verrassingsbeslissing kan komen en het niet noodzakelijk is hem in de gelegenheid te stellen zich hierover nader uit te laten...”

Een alternatief voor het alsnog betrekken van derden in het geding (zowel in eerste aanleg als in appel) is de zogenoemde voeging of tussenkomst, maar een en ander geschiedt op basis van vrijwillige deelname van de betrokkene aan de procedure, hetgeen in de praktijk eerder uitzondering dan regel zal zijn. In de praktijk komt men slechts enkele voorbeelden tegen: HR 6 september 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5241 (voeging) en Rechtbank Gelderland 8 december 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:8185 (tussenkomst).

Hoewel de onderhavige uitspraak van het Hof Den Bosch dus strikt genomen geen nieuwe inzichten in de daarin beslechte materie oplevert, bevestigt het hof hier wel een interessante procesrechtelijke wetenswaardigheid voor wie zich in de strijdarena van de verdelingsprocedures moet begeven; gelet op de vergaande consequentie van het niet in acht nemen van formeel-procesrechtelijke regels, is een bevestiging daarvan bij tijd en wijle geen overbodige luxe te noemen.

Kortom: de moraal van dit verhaal is om in verdelingsprocedures scherp bij de les te blijven en de procesrechtelijke insteek tevoren goed te overzien en deze zorgvuldig voor te bereiden.

Zo kan worden voorkomen dat slordig procederen ertoe leidt dat

bepaalde rechten op een nalatenschap worden verspeeld, of dat een geheel nieuwe en kostbare procedure moet worden gestart om processuele fouten te herstellen, zoals het niet dagvaarden van alle deelgenoten.

Hier geldt dus de eeuwenoude gouden raad te meer: ‘bezint eer ge begint’.

I.K. Decupere

Paulussen Advocaten N.V.